



ВЕСТНИК

**НАЦИОНАЛЬНОГО ТЕХНИЧЕСКОГО
УНИВЕРСИТЕТА
«ХПИ»**

17'2009

Харьков

СОДЕРЖАНИЕ

І.А.Федоренко Соціально-економічна інфраструктура як база розвитку економічного потенціалу.....	3
P. Gavrys, O Gavrys. Accounting treatment of call options over non-controlling interest in business combinations under ifrs	8
В.В.Журавель Механізм впливу фінансової системи на економічне зростання країни.....	14
М.Н.Шевченко, М.С.Коваленко Управление закупочной деятельностью предприятия.....	20
Ю.Ю.Леонтьева Особенности формирования региональных стратегий развития туризма.....	23
В.В.Резніков Аналіз структурних характеристик співробітництва України з ЄС.....	26
А.Е.Ачкасов, В.Б.Родченко Проблемы функционирования малых міст України: системно-методологічний аспект.....	31
Т.В.Данько, А.В.Баранова, В.А.Ларионов, Г.А.Арутюнян Современное состояние и перспективы развития маркетинговой деятельности машиностроительных предприятий.....	34
И.Л.Ситак Особенности формирования стратегии управления устойчивым развитием предприятия.....	43
О.В.Васильев Методологічні аспекти планування регіональної фінансової інфраструктури.....	47
О.С.Другова Механізм управління конкурентним потенціалом підприємства енергетичного машинобудування.....	50
А.В.Котлярова, Т.О.Волчкова, О.М.Чумак Комплексна оцінка фінансової стійкості підприємств.....	55
В.Д.Иваницкий, Н.Р.Агабаев, М.В.Боярская, Т.В.Кирилова, Выбор эффективной стратегии гарантированной долговременной реализации наукоемкой продукции.....	59
М.М.Гирченко, К.Штанке, В.А.Сапожников Оценка инвестиций в персонал.....	62
Н.П.Горбунов, О.И.Зеленский, И.И.Зеленская Наноэкономика – формирование будущего облика экономики государства.....	64
К.Ю.Егнazarова Финансовый потенциал корпоративного конфликта.....	69
З.М.Мочаліна, Н.І.Склярук, Н.Є.Василевська, А.О.Грищенко Оцінка ефективності інвестиційних проектів: сучасні методологічні підходи	72
Т.И.Кочетова, А.Ю.Задержина, А.А.Яценко, Исследование факторов, влияющих на финансовую устойчивость предприятия.....	76
А.Ю.Перетяцько, К.О.Язікова Проблемы та перспективи інвестиційного розвитку Харківського регіону.....	79
Я.С.Косик, О.М.Гаврись Підвищення якості продукції як фактор забезпечення конкурентоспроможності підприємства.....	84
І.А.Лапшина вплив глобальної економічної кризи на розвиток людського капіталу в Україні.....	87
М.А.Антоненко, Д.А.Вовк Инновационные подходы технологического обновления предприятий машиностроения.....	93

ний, регіональний аспект. – Донецьк: ДонНУ, 2007. – С.254-260. 5. Макуха С.М. Міжнародні господарські зв'язки країн із перехідною економікою в умовах глобалізації. – Х.: Право, 2005. – 304 с.

УДК 332.363:711.4-16

А.Е.АЧКАСОВ, д.е.н. проф. ХНАМГ
В.Б. РОДЧЕНКО, к.е.н., доц. ХНАМГ

ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МАЛИХ МІСТ УКРАЇНИ: СИСТЕМНО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

У статті розглянуто дві складові розвитку малих міст та досліджено їх ключові проблеми. Перша складова, визначається ефективністю зовнішньо орієнтованої системи, друга, полягає у забезпеченні ефективного використання внутрішніх ресурсів та формування доданої вартості. Визначено комплекс загальнодержавних пріоритетів забезпечення розвитку малих міст в Україні.

In the article two constituents of development of small cities are considered and explored their key problems. The first constituent, is determined by efficiency of the outwardly oriented system, is second, consists in providing of the effective use of internal resources and forming of additional cost. The complex of national priorities of providing of development of small cities in Ukraine is definite

Формування ефективної системної моделі економічного розвитку держави вимагає вирішення складного завдання – забезпечення відносної рівномірності економічного розвитку окремих інституційних одиниць: регіонів, районів та окремих міст та поселень. Проте, загальноекономічні умови, що склалися на сьогоднішній день в Україні не сприяють забезпеченню рівномірності економічного розвитку інституційних одиниць.

Більше того, саме поняття рівномірність розвитку є неприродним для економічних систем ринкового типу. Ринкові відносини, за своєю природою є стохастичними, а інструменти вирівнювання кон'юнктури ринкових процесів не завжди адекватно справляються з розв'язанням задачі вирівнювання рівня розвитку окремих систем. Відтак виникає необхідність формування державної регуляторної політики перерозподілу та вирівнювання результативності їх функціонування.

Проблемам регіонального розвитку приділяло увагу значне коло вчених. Саме цим займалися такі автори як О.Бойко-Бойчук, М.Вебер, М.Глизирін, О.Карлова [1, 2, 3, 4] та ін.

Незважаючи на значний внесок вітчизняних і зарубіжних вчених, роботи яких присвячені дослідженню проблем розвитку регіональної економіки і малих міських поселень, дотепер недостатньо вивчена суть системоутворюючих факторів, які впливають на економічні процеси, результати цих процесів у малому місті, та не здійснено оцінку впливу цих факторів на економічний і соціальний розвиток малого міста

Тому, метою пропонованої статті є системно-методологічний аспект визначення проблематики функціонування малих міст України.

Формування засад стійкого розвитку економіки України є неможливим без приділення належної уваги розвитку малих міст з якими пов'язане життя більше ніж третини населення держави. На сьогоднішній день цій проблемі приділяється значна увага незважаючи на існування відповідної державної програми.[5]

Проблемою розвитку малих міст України залишається нестача економічних ресурсів, що проявляється у недостатності джерел доходної бази місцевих бюджетів, неефективній роботі містоутворюючих галузей та окремих підприємств, відсутності джерел забезпечення розвитку.

Розглядаючи місто як систему, можна вказувати дві складові її функціонування: внутрішньо орієнтована та зовнішньо орієнтована.

Внутрішньо орієнтована складова функціонування міста, як економічної системи, визначається через комплекс зв'язків та відносин що здійснюються не виходячи за його межі.

Зовнішньо орієнтована складова міста як системи пов'язана із процесами організації зовнішнього обміну матеріальними, фінансовими, трудовими інформаційними та іншими ресурсами.

Ефективне функціонування міста як системи зумовлене двома складовими. З одного боку – ефективністю зовнішньо орієнтованої системи, що полягає у збалансованості зовнішнього обміну. Другою є внутрішня складова, що полягає у забезпеченні ефективного використання внутрішніх ресурсів та формування доданої вартості.

Особливості адміністративно-територіального устрою та побудови сучасної системи перерозподілу коштів в державі зумовлюють несправедливий перерозподіл ресурсів до адміністративно-територіальних центрів.

Ключовими проблемами функціонування малих міст що зумовлені неефективністю зовнішньо орієнтованої складової, на думку авторів є:

- відсутність єдиної моделі координації зовнішніх зв'язків з розподілу праці, що б забезпечувала формування зовнішнього попиту та навантаження потенціалу міста;

- централізація та вилучення ресурсів до адміністративних центрів під дією ринкових та адміністративних чинників. Вона проявляється у централізації коштів суб'єктів підприємницької діяльності в головних підрозділах, що, як правило, знаходяться у адміністративних центрах; вилученні податків, концентрації влади у головних підрозділах та передачі на місця виключно виконавчих функцій; вилученні трудових ресурсів, що виїждять до мегаполісів у пошуках «кращої долі» і т. д.,

- несправедливий паритет цін, що склався у найбільш типових галузях для малих міст, зокрема сільському господарстві, що зумовлює знищення виробничого потенціалу малих міст шляхом вилучення продукції по цінам близьким до собівартості і отримання надприбутків посередниками на подальших етапах руху продукції.

Зумовлена ситуація визначає проблеми функціонування внутрішньої складової. Головними з них є:

- незбалансованість зовнішнього обміну призводить до знищення ре-

сурсного потенціалу малих міст;

- нестача ресурсів призводить до поступового знищення виробничої та соціальних інфраструктури малих міст;

- ослаблення виробничого потенціалу через відсутність зовнішнього попиту (особливо актуально для монофункціональних міст) призводить до неможливості використання трудового потенціалу, посилення безробіття.

Таким чином, перерахований комплекс проблем призводить до фактичної руйнації економічної системи малих міст. Ті ж самі чинники, на думку авторів призвели до руйнації та повного знищення окремих сільських поселень.

З іншого боку залишаються окремі сектори, що дозволяють виживати та подекуди навіть ефективно функціонувати малому місту. Особливості таких секторів є дещо відмінними, оскільки малі міста України характеризуються значною специфікою.

Відповідно до затвердженої Законом України Генеральної схеми планування території України виділяються такі типи малих міст: міста, що прилягають до центрів систем розселення; міста, що мають значні рекреаційний та оздоровчий потенціали; міста, що мають значні природний та історико-культурний потенціали; міста – центри сільськогосподарських районів; монофункціональні міста [5].

Для перших двох типів міст соціально-економічні проблеми функціонування істотно згладжуються за рахунок збалансованості перетоку фінансових та трудових ресурсів, що зумовлюється у першому випадку орієнтацією зайнятості на центр розселення, а у другому – надходженням коштів у період курортного сезону.

Для монофункціональних міст ситуація характеризується двома крайнощами що зумовлено діяльністю чи бездіяльністю містоутворюючої галузі.

Для інших видів міст проблема полягає саме у забезпеченні функціонування внутрішньої складової. Мова йде про види діяльності що забезпечують функціонування господарського комплексу міста. До них можна віднести: місцеві підрозділи підприємств сектору інфраструктури, що характеризуються стабільністю функціонування (залізничний транспорт, енергетика, зв'язок, тепло-газопостачання), торгівля та мале підприємництво, місцеві підприємства, що змогли адаптуватися до ринкових умов.

Саме для згаданої групи малих міст найбільш гостро постає проблема формування «критичної маси» потенціалу функціонування. Розвитку підприємництва, реформування та завантаження існуючого потенціалу продуктивних сил.

Одним із пріоритетних напрямків формування умов розвитку малих міст за рахунок внутрішньої складової є активізація системи маркетингу малих міст. Автори вважають доцільним сформувати систему маркетингових паспортів малих міст, що створять об'єктивні основи для їх активізації використання їх потенціалу. На сьогоднішній день майже повністю

відсутнє інформаційне забезпечення моніторингу малих міст. На загальнодержавному рівні відсутній моніторинг економіко-статистичних показників розвитку малих міст.

Крім того, як було показано вище, ключові проблеми розвитку малих міст визначаються зовнішньою складовою. Відтак, можна визначити комплекс загальнодержавних пріоритетів забезпечення розвитку малих міст в Україні:

- нормативно-правове урегулювання статусу малих міст;
- формування довгострокової загальнодержавної програми розвитку виробничого потенціалу, що має сформувати підвалини внутрішньодержавної спеціалізації, формування містоутворюючих галузей та забезпечення ефективного розподілу праці на державному та регіональному рівнях;
- вирівнювання соціально економічних показників та забезпечення рівня життя мешканців малих міст на рівні не нижчому загальноукраїнського;
- обмеження вилучення потенціалу малих міст за рахунок централізації ресурсів головних підрозділів підприємств та відтоку населення у великі міста шляхом створення належних соціальних та бізнесових умов на периферії;
- розв'язання проблем житлово-комунальної інфраструктури малих міст.

Подальші дослідження авторів будуть сконцентровані у деталізації та вивченні природи функціонування складових запропонованого підходу до визначення малого міста як системи.

Список літератури: 1. *Бойко-Бойчук О.* Категорія «місто»: сутність, визначення // *Управління сучасним містом: Наук.-практ. журнал.* – 2005. – №3-4/7-12 (19-20). – С.47-59. 2. *Вебер М.* Город. – Л.: Наука, 1923. – 360 с. 3. *Глызирин М.В.* Управление социально-экономическим развитием города. – Новосибирск: Наука, 1983. – 200 с. 4. *Карлова О.А.* Влияние генезиса на конкурентоспособность мѣст // *Економічні науки: Зб. наук. праць Черкас. держ. технолог. ун-ту.* Вип.13. – Черкаси, 2005. – С.249-252. 5. Закон України «Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку малих міст» // *Відомості Верховної Ради (ВВР), 2004. -№ 24. -ст.332.*

УДК 339.138

Т.В.ДАНЬКО, к.э. н., доц. НТУ «ХПИ»
А.В.БАРАНОВА, аспірант НТУ «ХПИ»
В.А.ЛАРИОНОВ, магістр НТУ «ХПИ»
Г.А.АРУТЮНЯН, магістр НТУ «ХПИ»

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ МАРКЕТИНГОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МАШИНОСТРОИТЕЛЬ- НЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

У статті проводиться аналіз маркетингової діяльності машинобудівних підприємств, а саме, які елементи маркетингу застосовуються на підприємствах та у яких обсягах. Також розглядається питання про вплив маркетингової діяльності на конкурентоспроможність машинобудівельних підприємств.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ВІСНИК
НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ «ХПІ»**

Збірник наукових праць

**Тематичний випуск
«Технічний прогрес і
ефективність виробництва»**

Випуск 17

Наукові редактори проф. О.М. Гаврись, доц. М.М.Шевченко
Технічний редактор О.С.Другова

Відповідальний за випуск.В.М. Луньова

Підп. до друку 29.05.2009 р.Формат 60x84 1/16. Папір офсетний. RISO-
друк. Гарнітура Таймс. Ум.друк.арк. 8,5. Обл.-вид. арк. 10,1.

Наклад 300 прим. Зам. № 40. Ціна договірна.

Реєстраційний № 122-09

Видавничий центр НТУ „ХПІ”.

Свідотство про державну реєстрацію ДК № 116 от 10.07.2000 р.
61002, Харків, вул. Фрунзе 21

Друк-ФО_П Воронюк В.В., м. Харків, пл. Руднєва, 4
тел. 335-07-66